

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Економічний факультет
Кафедра фінансів**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету

д. е. н., професор А.Д. Діброва

«___» «_____» 2020р.

Протокол №10 від 17 червня 2020р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 5 від 02 червня 2020 року

Завідувач кафедри

д.е.н., професор **Н.М. Давиденко**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ І КРЕДИТ»**

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ОС «Бакалавр»

Розробник: к.е.н., доцент Н.К. Мрачковська

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Фінанси і кредит

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (шифр і назва)	
Освітній ступінь	<u>Бакалавр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	_____ <small>(назва)</small>	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 од. 4 год.	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси відіграють надзвичайно важливу роль у суспільстві. Вони формують його життєдіяльність, його потенціал, забезпечуючи при цьому реалізацію поставлених кожною людиною, кожним підприємством та державою завдань і цілей. Розуміння сутності грошей, кредитних відносин, валютних відносин, принципів побудови та функціонування кредитної і банківської системи дозволяє об'єктивно оцінювати фінансове середовище, в якому функціонує господарюючий суб'єкт і приймати ефективні фінансові рішення в процесі управління його діяльністю. Дисципліна «Фінанси і кредит» відноситься до числа спеціальних базових дисциплін і вивчає сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, ролі в процесі становлення ринкової економіки, складу кредитної системи і функцій її окремих компонентів, а також актуальних проблем кредитування.

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців з підприємництва, торгівлі та бізнесу діяльності сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Завдання курсу – з'ясування закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення; шляхів використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи; роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин; тенденції розвитку національного та міжнародного фінансового ринку; закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства; принципів і форм організації сучасної кредитної системи; особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей кредитування; характеристики ринку позичкових капіталів, банків та банківської діяльності; функціонування спеціалізованих небанківських інститутів; організації міжнародних фінансово-кредитних відносин; сутності методів, принципів та інструментів фінансово-кредитної політики тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: сутність, функції і складові фінансів, історію розвитку фінансової науки, будову та основні ланки фінансової системи, принципи і завдання фінансової політики, основні ланки державних фінансів, організацію фінансів підприємницьких структур, складові фінансового механізму, оподаткування і страхування як специфічні підсистеми фінансів, призначення та структуру фінансового ринку, теоретичні основи фінансового менеджменту і економічну природу міжнародних фінансів; сутність кредиту і кредитних відносин, діяльність центрального банку і комерційних банків на фінансовому ринку. Діяльність спеціалізованих фінансово-кредитних установ у фінансовому секторі економіки.

уміти: вирізняти роль фінансів в системі відтворення; аналізувати сучасну фінансову політику держави та виявляти її вплив на економіку; моделювати нормальну та кризову фінансові ситуації; будувати моделі фінансових відносин, визначати джерела фінансових ресурсів підприємств і держави, розкрити взаємозв'язок фінансів держави, підприємств і населення; виявити фактори формування фінансового результату підприємства; моделювати грошові потоки сфери державних фінансів, в страхуванні; аналізувати державний бюджет; класифікувати податки і галузі страхування; будувати структурно-логічні схеми основних податків; будувати грошові потоки у сфері міжнародних фінансів та фінансового ринку, знати і розуміти природу кредиту, управляти кредитними відносинами, розуміти основи біржової діяльності та місця фондових бірж у фінансовій системі.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.

«СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСІВ. МАКРОФІНАНСИ»

ТЕМА 1.

СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Фінанси як наукова дисципліна. Економічні передумови виникнення та розвитку фінансів. Суть фінансів та їх необхідність в умовах товарно-грошового господарства. Специфічні ознаки фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільча, історична категорія.

Функції фінансів та механізм їх дії. Розподільча функція, її зміст. Контрольна функція. Призначення та роль фінансів. Взаємозв'язок фінансів з економічними категоріями – фінансами підприємств, державними фінансами, кредитом, страхуванням.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів. Фінансові резерви: суть, призначення, методи формування. Фінансові категорії.

ТЕМА 2.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

Сутність фінансової системи та основи її побудови. Поєднання фінансів та фінансової системи. Риси фінансової системи та класифікація її елементів. Сфери та ланки фінансової системи. Структура фінансової системи України. Призначення фінансових посередників. Фінансові системи зарубіжних країн, характерні риси. Фінансово-кредитна система Японії. Призначення фінансових союзів та асоціацій. Універсальна та сегментована фінансова система. Міжнародне кредитування країн, що розвиваються. Оцінка платоспроможності країн, що розвиваються. Сутність фінансового механізму. Методи та інструменти фінансового механізму. Завдання та форми фінансового контролю.

ТЕМА 3.

ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Історія зародження та розвитку податків. Суть і функції податків. Економічна природа податків. Елементи податку. Податкова система та система оподаткування: сутність поняття, призначення та основи побудови. Основні етапи становлення податкової системи. Принципи оподаткування. Податкові ставки. Класифікація податків, їх ознаки. Прямі податки. Непрямі податки. Ухилення та уникнення від сплати податків. Існуючі системи оподаткування. Гармонізація податків. Податкова політика: суть, основні критерії. Податкові системи зарубіжних країн.

ТЕМА 4.

БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як економічна категорія. Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Структура бюджетної системи. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетна класифікація. Поняття бюджетного процесу і його етапи.

Економічна суть доходів і видатків бюджету. Класифікація доходів та видатків державного бюджету України. Бюджетний дефіцит: поняття, причини виникнення, види. Проблеми скорочення й можливі джерела та методи покриття бюджетного дефіциту. Економічна суть державного кредиту та його види. Державний борг. Обслуговування державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом, його роль та методи.

ТЕМА 5. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Сутність державного кредиту. Зв'язок між державним кредитом і державними фінансами. Поняття місцевого (муніципального) кредиту. Вплив державного кредиту на соціально-економічний розвиток суспільства. Причини існування державного кредиту. Суб'єкти кредитних відносин. Відмінні риси державного і банківського кредиту. Функції державного кредиту та його форми. Зовнішні запозичення. Кредитний рейтинг країни. Цінні папери та їх роль у оформленні державних позик. Сутність державного боргу, причини його виникнення. Капітальний та поточний державний борг. Регулювання державного боргу. Етапи управління та погашення державного боргу. Реструктуризація боргів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ДОМОГОСПОДАРСТВ

ТЕМА 6. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Сутність фінансів підприємств, об'єкти та суб'єкти. Види фінансових відносин на підприємстві. Функції та принципи фінансів підприємств. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси, їх види та характеристика. Поняття ліквідності та платоспроможності підприємства, їх оцінка. Ділова активність, рентабельність та прибутковість. Формування капіталу підприємства. Грошові потоки та ефективність їх використання. Способи фінансування підприємства. Сутність самофінансування. Вимоги до компаній які виходять на міжнародні фондові біржі. Переваги банківського кредитування надсамофінансуванням і фінансуванням через механізм ринку капіталів. Класифікація витрат підприємства. Фінансовий результат та джерела формування прибутку.

ТЕМА 7. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Сутність та роль домогосподарств у фінансово-економічній системі, їх соціально – економічний зміст. Особливості ухвалення фінансових рішень. Домогосподарство як ланка фінансової системи, їх специфіка. Джерела фінансових ресурсів. Мета встановлення мінімальної заробітної плати. Елементи системи соціальних трансфертів. Види пенсійних виплат і соціальних допомог. Види доходів домогосподарств. Класифікація витрат. Роль оподаткування фізичних осіб у державних фінансах. Номінальні і реальні доходи. Грошові заощадження та їх форми. Оцінка рівня життя населення. Баланс доходів і витрат.

ТЕМА 8. СТРАХУВАННЯ. СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна природа та призначення страхування. Історія розвитку страхування. Функції та принципи страхування. Страхові фонди. Класифікація ризиків та їх страхування. Основні елементи страхових відносин. Суб'єкти та об'єкти, форми та види страхування. Поняття страхового тарифу та його склад. Страховий ринок та його характеристика. Посередники страхового ринку. Сутність перестрахування та його застосування в Україні. Фінансова діяльність страхових організацій. Розвиток страхової скрини в Україні. Фінансові резерви держави.

ТЕМА 9. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Призначення і структура. Характеристика складових фінансового ринку. Валютний ринок і валютні операції. Ринок кредитних ресурсів, його призначення та функції. Ринок цінних паперів та фондовий ринок: сутність, характерні особливості та структурні елементи. Види діяльності на ринку цінних паперів. Цінні папери та їх класифікація. Фінансові інструменти фондового ринку: ощадні сертифікати, векселі приватизаційні папери, інвестиційні сертифікати, варанти, опціони, ф'ючерси, депозитні свідоцтва. Ринок фінансових послуг в Україні та його характеристика та етапи розвитку.

ТЕМА 10.
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність фінансового менеджменту, його призначення функції та політика проведення. Управління беззбитковістю діяльності підприємства в умовах впливу фінансових ризиків. Управління активами підприємства та їх структура. Фінансове планування та прогнозування. Фінансова санація. Вплив фінансових криз на економічний розвиток держави та суб'єктів господарювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.
КРЕДИТ, КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ ТА КРЕДИТНІ СИСТЕМИ. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

ТЕМА 11.
КРЕДИТ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Загальні передумови формування кредитних відносин. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Економічні межі кредиту. Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит.

Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України. Виникнення кредитних систем, принципи їх побудови. Типи кредитних систем. Кредитна система України.

ТЕМА 12.
ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК І ЙОГО РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Історичні аспекти організації центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Функції центрального банку. Реалізація грошово-кредитної політики. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

ТЕМА 13.
КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ЯК ОСНОВНА ЛАНКА КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ

Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності.

Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний фонд. Резервний фонд. Нерозподілений прибуток. Залучені кошти. Депозити та їх основні види.

Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

ТЕМА 14.

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ

Суть, функції та основні види спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхування та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії. Пенсійні фонди. ІСІ, Позиково-ощадні асоціації, Фінансові компанії, Кредитні спілки, Ломбарди. Добродійні фонди. Міжбанківські об'єднання, їх роль та значення у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань. Характерні риси міжбанківських об'єднань.

ТЕМА 15.

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Сутність, функції та політика міжнародних фінансів. Міжнародний фінансовий ринок і його структура. Фінанси міжнародних організацій та інституцій. Співпраця України з МВФ. Діяльність Паризького та Лондонського клубів. Призначення та діяльність Групи Світового банку. Фінансова безпека держави у структурі економічної безпеки. Сутність бюджетної та податкової безпеки. Вплив державних боргів на фінансову безпеку держави. Фінансова безпека людини. Інвестиційна складова фінансової безпеки.

**Структура навчальної дисципліни
«Фінанси і кредит»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Сутність та призначення фінансів. Макрофінанси												
Тема 1. Сутність, призначення та функції фінансів	6	2	2			2						5
Тема 2. Фінансова система, фінансова політика та фінансовий механізм	8	2	2			4						8
Тема 3. Податки. Податкова система	10	2	2			6						8
Тема 4. Бюджет. Бюджетна система	8	2	2			4		1		1		8
Тема 5. Державний кредит і державний борг	8	2	2			4				1		7
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10			20	39	1		2		36
Змістовий модуль 2.												
Фінанси суб'єктів господарювання та домогосподарств												
Тема 6. Фінанси підприємств	6	2	2			2		1				7
Тема 7. Фінанси домогосподарств	6	2	2			2						5
Тема 8. Страхування. Страховий ринок	10	2	2			6		1		1		8
Тема 9. Фінансовий ринок	10	2	2			6				1		8
Тема 10. Фінансовий менеджмент	8	2	2			4						5
Разом за змістовим модулем 2	40	10	10			20	37	2		2		33
Змістовий модуль 3.												
Кредит, кредитні відносини та кредитні системи. Міжнародні фінанси												
Тема 11. Кредит у ринковій економіці	7	2	2			3						8
Тема 12. Центральний банк і його роль в економіці	8	2	2			4				1		8
Тема 13. Комерційний банк як основна ланка фінансово-кредитної системи	8	2	2			4				1		8
Тема 14.	8	2	2			4						8

Спеціалізовані фінансово-кредитні установи											
Тема 15. Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави	9	2	2			5		1			9
Разом за змістовим модулем 3	40	10	10			20	34	1		2	41
Усього годин	120	30	30			60	120	4		6	110

4. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, призначення та функції фінансів	2
2	Фінансова система та фінансовий механізм	2
3	Податки. Податкова система	2
4	Бюджет і бюджетна система	2
5	Державний кредит і державний борг	2
6	Фінанси підприємств	2
7	Фінанси домогосподарств	2
8	Страховання. Страховий ринок.	2
9	Фінансовий ринок.	2
10	Фінансовий менеджмент	2
11	Кредит у ринковій економіці	2
12	Центральний банк і його роль в економіці	2
13	Комерційний банк як основна ланка фінансово-кредитної системи	2
14	Спеціалізовані фінансово-кредитні установи	2
15	Міжнародні фінанси та фінансова безпека держави	2

5. Темы семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Темы лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, тематика рефератів, тестові завдання

Пелелік основних питань до іспиту

1. Предмет науки про фінанси. Суб'єкти й об'єкти фінансових відносин.
2. Характеристика фінансів як історичної категорії, передумови їх виникнення.
3. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима.
4. Фінансові категорії.
5. Зв'язок фінансів з іншими вартісними економічними категоріями (ціною, заробітною платою, кредитом).

6. Функції фінансів, їх зв'язок. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.
7. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
8. Вплив фінансів на суспільне виробництво (якісний і кількісний вплив, напрями впливу) та їх роль у ринковій економіці.
9. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її внутрішньою будовою. Взаємозв'язок між сферами і ланками фінансових відносин.
10. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою.
11. Органи управління та інституції фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи.
12. Поняття і завдання фінансової політики, її зв'язок з економічною політикою. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
13. Характеристика типів фінансової політики.
14. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика сучасної фінансової політики України за її окремими напрямами.
15. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.
16. Поняття фінансового механізму і його складові елементи. Зв'язок фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
17. Фінансові методи впливу на соціально-економічний розвиток держави.
18. Характеристика форм фінансового забезпечення розширеного відтворення.
19. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму. Методи фінансового регулювання.
20. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи.
21. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти. Функції суб'єктів фінансового контролю.
22. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю.
23. Система фінансових планів, їх характеристика.
24. Управління фінансами і його види. Об'єкти і суб'єкти управління.
25. Характеристика фінансових важелів та стимулів як складових фінансового механізму. Фінансові показники. Фінансові норми і нормативи. Фінансові стимули.
26. Правове регламентування фінансових відносин та фінансової діяльності.
27. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації.
28. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини суб'єктів господарювання.
29. Порядок розподілу грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг.
30. Поняття фінансових ресурсів підприємств, характеристика їх складу.
31. Джерела формування фінансових ресурсів новостворюваних і функціонуючих підприємств.
32. Класифікація фінансових ресурсів.
33. Поняття доходів і витрат підприємства, їх класифікація.
34. Фінансові результати діяльності підприємств та макро- і мікроекономічні чинники, які їх визначають.
35. Особливості фінансів установ і організацій соціальної сфери.
36. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств (принципи, мета, зміст і роль кожного методу).
37. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності.
38. Становлення і розвиток державних фінансів України.
39. Фінансові ресурси держави, їх склад і джерела формування.
40. Фінансові методи державного регулювання економіки.
41. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків.
42. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика податків, виділених у процесі їх класифікації.
43. Прямі і непрямі податки, їх сутність, переваги і недоліки.
44. Елементи системи оподаткування.

45. Взаємозв'язок між такими поняттями, як податки, податкова система і податкова політика.
46. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи.
47. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови.
48. Становлення та розвиток податкової системи України, її сучасний стан.
49. Економічний зміст, форма і матеріальне втілення бюджету. Відмінності бюджету від інших ланок фінансової системи.
50. Функції бюджету як економічної категорії.
51. Місце бюджету у розподілі вартості ВВП і шляхи його впливу на цей розподіл.
52. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план держави.
53. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.
54. Бюджетна система: поняття, склад, принципи побудови.
55. Ієрархічна будова бюджетної системи України. Бюджетний устрій, його сутність і основи.
56. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
57. Міжбюджетні відносини і необхідність їх регулювання.
58. Міжбюджетні трансферти. Зміст кожного з їх видів і практика використання в Україні.
59. Бюджетна резолюція, її зміст і призначення.
60. Поняття бюджетного процесу і його етапи (зміст кожного, задіяні органи і їх функції).
61. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади (Верховна Рада України, Президент, місцеві Ради народних депутатів, Кабінет Міністрів України, фінансові управління і відділи місцевих Рад).
62. Казначейська система виконання державного бюджету.
63. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх ви- яву і матеріального втілення.
64. Взаємозв'язок бюджетних доходів і видатків з державними доходами і видатками.
65. Роль доходів і видатків державного бюджету в соціально-економічному розвитку країни.
66. Фактори, які визначають склад бюджетних доходів і вибір джерел їх формування.
67. Фактори, які визначають склад і структуру видатків бюджету.
68. Класифікація бюджетних доходів.
69. Джерела формування доходів державного бюджету. Аналіз тенденцій, які простежуються в дохідній частині Державного бюджету України.
70. Загальний і спеціальний фонди Державного бюджету України.
71. Класифікація бюджетних видатків. Характеристика структури видатків Державного бюджету України.
72. Аналіз тенденцій, які простежуються у видатковій частині Державного бюджету України.
73. Секвестр: зміст поняття, мета і умови проведення. Захищені статті Державного бюджету України.
74. Бюджетне фінансування: сутність поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.
75. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення і заходи що до зменшення його розміру. Поняття касового дефіциту бюджету.
76. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, економічні наслідки їх застосування.
77. Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення. Складові елементи фінансів місцевих органів влади.
78. Об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів.
79. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.
80. Ієрархічна будова місцевих бюджетів.
81. Склад і структура доходів місцевих бюджетів. Власні і передані доходи.
82. Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку.
83. Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.
84. Необхідність створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації.

85. Джерела формування доходів і напрями видатків: Пенсійний фонд; Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; Фонд України соціального захисту інвалідів.
86. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Відмінності державного кредиту від банківського.
87. Функції державного кредиту.
88. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика.
89. Класифікація державних позик.
90. Поняття державного боргу. Поточний і капітальний державний борг. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави.
91. Методи управління державним боргом, їх характеристика.
92. Зовнішній і внутрішній державний борг України: склад, причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо його скорочення.
93. Обслуговування державного боргу.
94. Економічна необхідність, передумови виникнення і роль страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
95. Поняття страхування, його функції та ознаки.
96. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований і отримувач. Форми і методи страхового захисту. Характеристика системи страхових фондів.
97. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику.
98. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності і фінансових ризиків.
99. Поняття страхового ринку, його організаційна структура.
100. Фінансові інструменти фінансового ринку, їх економічна та правова природа.

Тематика рефератів та доповідей

1. Шляхи перебудови фінансових відносин у період формування ринкової економіки України.
2. Роль фінансової системи у забезпеченні фінансової стабілізації.
3. Фінансовий механізм, його складові елементи і загальна характеристика.
4. Удосконалення фінансового механізму в Україні у період формування ринкової економіки.
5. Державний фінансовий контроль і його роль у забезпеченні фінансової дисципліни.
6. Податкова політика на сучасному етапі.
7. Податкова система на сучасному етапі.
8. Наукові основи побудови податкової системи держави з ринковою економікою.
9. Оцінка податкового законодавства України на сучасному етапі.
10. Організація податкової служби і контрольної роботи в Україні.
11. Переваги і недоліки системи прямого оподаткування.
12. Переваги і недоліки системи непрямого оподаткування.
13. Оподаткування прибутку підприємств та організацій.
14. Проблеми акцизного оподаткування підприємств.
15. Вплив прибуткового оподаткування на заощадження громадян.
16. Роль місцевих податків у податковій системі України.
17. Проблеми вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.
18. Необхідність, зміст і роль бюджету в Україні.
19. Реформування міжбюджетних відносин.
20. Бюджетний дефіцит: причини, наслідки, методи управління.
21. Бюджетна політика у галузі державних фінансів.
22. Державний борг України: сучасний стан та перспективи його скорочення.
23. Зовнішній державний борг у країнах з перехідною економікою.
24. Державне регулювання фінансового ринку в Україні.
25. Фондовий ринок в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку.
26. Діяльність НБУ і його вплив на фінансову систему України.

27. Зовнішня заборгованість держави і її вплив на фінансову безпеку.
28. Діяльність МВФ в Україні.
29. Міжнародні кредити в Україні.
30. Вплив кредитування на фінансову діяльність корпорацій.

Питання для дискусії

1. Визначення сутності фінансів авторами різних навчальних посібників, підручників і монографій .
2. Функції фінансів. Точки зору з цього питання вчених у галузі фінансів. Аналіз різних тверджень щодо функцій фінансів і позицій функціонування фінансових відносин в умовах ринкової економіки. Чи має право на існування регульовальна функція фінансів в умовах ринкових відносин?
3. Фінансова стабілізація. Ознаки фінансової стабілізації на макро- і мікрорівнях економіки. Чи закономірне твердження окремих фінансистів про те, що фінансова стабілізація в Україні можлива у 2015-2019 рр.?
4. Фінансові відносини приватизації державної власності у промисловості, сільському господарстві, комунальній власності. Проблеми купівлі-продажу землі в системі земельних відносин. Можливий стан державних фінансів України за різних варіантів вирішення цієї проблеми.
5. Фінансова політика України. Проблемні аспекти організації фінансових відносин в країнах розвинутих ринкових економік . Негативні явища у фінансовій політиці України, причини їх виникнення і можливі варіанти дій щодо їх недопущення в умовах ринкової економіки.
6. Наукові основи побудови податкової системи держави. Чи враховані податкові концепції видатних економістів світу у процесі побудови податкової системи України на сучасному етапі? Податкова концепція А. Лаффера та її відображення у податковій системі України.
7. Бюджетний устрій і бюджетна система України за часів глобальних фінансових криз і загроз. Оцінка можливих підходів до вирішення питання ролі й значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.
8. Бюджетний процес. Шляхи вирішення економічно обґрунтованих основ організації бюджетного процесу та реалізації загальних науково обґрунтованих принципів складання, розгляду проектів бюджетів та їх затвердження та виконання.
9. Державний кредит. Проблеми внутрішнього і зовнішнього боргу. Проблема незаконно вивезених з України вітчизняних капіталів, які перебувають на рахунках банків західних країн. Які можливі варіанти повернення цих капіталів і використання їх для інвестування власного виробництва в Україні?
10. Фінансовий ринок України. Можливі варіанти шляхів прискорення розвитку фондового ринку і підвищення його ролі в регулюванні ринкових відносин.
11. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. У чому полягають негативні явища у здійсненні політики лібералізації зовнішньої торгівлі та її вплив на фінансове становище України? Можливі варіанти здійснення заходів щодо вдосконалення фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності для ефективнішого виконання ним функції із захисту вітчизняного виробництва .
12. Шляхи недопущення і подолання фінансових проблем у банківській системі України.

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Фінанси — це:

- а/ усі види доходів держави і підприємств;
- б/ еквівалент коштів;
- в/ економічні відносини, що складаються при утворенні, розподілі і використанні грошових фондів;
- г/ формування і використання засобів державного бюджету.

2. Об'єктами фінансових відносин є:

- а/ прибуток, податки, цінні папери;
- б/ валовий суспільний продукт і національний доход;
- в/ грошові доходи;
- г/ держава, підприємства, громадяни.

3. Суб'єктами фінансових відносин є:

- а/ національний доход і валовий суспільний продукт;
- б/ держава, підприємства, громадяни;
- в/ надходження від державних позик;
- г/ податки, цінні папери, валюта.

4. Термін "financia" виник:

- а/ у 1 ст. до н.е. у Греції;
- б/ у 9-11 ст. у Франції;
- в/ у 13-15 ст. в Італії;
- г/ у 5-4 ст. до н.е. у Китаї.

5. Виділити ознаки фінансів:

- а/ грошові відносини між суб'єктами;
- б/ рівноправність держави й інших суб'єктів фінансових відносин;
- в/ фінансові відносини носять фондовий характер;
- г/ необхідність створення фіскального апарату;
- д/ матеріальною основою існування і функціонування фінансів є не тільки гроші.

6. Фінансовий контроль включає:

- а/ контроль за дотриманням фінансово-господарського законодавства;
- б/ оцінку економічної ефективності фінансово-господарських операцій;
- в/ делегування відповідальності за окремими ділянками фінансової роботи;
- г/ оцінку доцільності зроблених витрат;
- д/ вироблення фінансової стратегії.

7. Виділити класифікаційні ознаки видів контролю:

- а/ час проведення;
- б/ суб'єкти;
- в/ планування;
- г/ сфери фінансової діяльності;
- д/ методи проведення;
- е/ аудиторський і відомчий.

8. Види внутрішньовідомчого контролю:

- а/ оперативний;
- б/ стратегічний;
- в/ аудиторський;
- г/ обов'язковий;
- д/ відомчий .

9. Державний фінансовий контроль включає:

- а/ розробку, затвердження і виконання бюджетів усіх рівнів і позабюджетних фондів;
- б/ контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ, банків;
- в/ вибір системи оплати праці;
- г/ контроль недержавної сфери економіки;

д/ встановлення обов'язкового для всіх підприємств, організацій і посадових осіб порядку здійснення фінансової діяльності.

10. Попереджати можливі зловживання при одержанні і витрачання коштів покликаний певний вид контролю. Це:

- а/ президентський;
- б/ поточний;
- в/ валютний;
- г/ податковий;
- д/ оперативний.

11. Фінансова система - це єдина система, тому що:

- а/ вона базується на єдиному джерелі ресурсів усіх ланок;
- б/ джерелом централізованих грошових фондів є національний доход;
- в/ її функція - забезпечення певних темпів розвитку всіх галузей промисловості;
- г/ фінансова система складається тільки з однієї ланки.

12. Найбільш динамічною частиною фінансової політики є:

- а/ стратегія керування фінансами;
- б/ тактика керування фінансами;
- в/ фінансовий механізм;
- г/ функціональна система керування.

13. Основоположником регулюючої фінансової політики є:

- а/ А. Сміт;
- б/ Д. Рікардо;
- в/ Дж. Кейнс;
- г/ Мальтус.

14. Виділити функціональні елементи керування фінансами:

- а/ планування;
- б/ кредитування;
- в/ оперативне керування;
- г/ контроль;
- д/ вибір виду фінансового механізму.

15. Директивний фінансовий механізм включає такі інструменти:

- а/ податки;
- б/ державний кредит;
- в/ форми і види грошових фондів підприємств;
- г/ фінансове планування;
- д/ організація бюджетного устрою;
- е/ порядок використання фінансових ресурсів, що залишаються на підприємстві після сплати податків.

16. Принципи організації фінансів підприємств:

- а/ самофінансування
- б/ матеріальна відповідальність;
- в/ виплата дивідендів;
- г/ цільове фінансування;
- д/ забезпечення фінансовими ресурсами;
- е/ нагляд;
- ж/ господарська самостійність;
- з/ екаутинг.

17. На рівні підприємств фінансові відносини охоплюють:

- а/ відносини з іншими підприємствами й організаціями за постачаннями сировини і матеріалів;
- б/ відносини між підрозділами усередині галузі;
- в/ відносини між підприємствами і кредитною системою;
- г/ відносини з дочірніми підприємствами;
- д/ відносини між державою і населенням.

18. Державний кредит являє собою:

- а/ відшкодування збитків підприємств за рахунок Державного бюджету;
- б/ економічні відносини, що виникають між юридичними та фізичними особами з приводу розміщення серед них урядових цінних паперів;
- в/ економічні відносини що виникають між державою та міжнародними фінансовими організаціями з приводу залучення коштів останніх.

19. Централізованими бюджетними фондами є:

- а/ Пенсійний фонд;
- б/ Інноваційний фонд;
- г/ Фонд обов'язкового державного соціального страхування;
- д/ Фонд сприяння зайнятості.

20. Фондовий ринок України включає:

- а/ фінансовий ринок
- б/ ринок капіталів;
- в/ ринок цінних паперів;
- г/ всі відповіді вірні.

21. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а/ виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;
- в/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г/ сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

22. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а/ ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;
- б/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;
- в/ ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару
- г/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

23. Акцизним збором обкладаються:

- а/ обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;
- б/ митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;
- в/ обороти від реалізації товарів на митній території України;
- г/ обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

24. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а/ за позовними заявами;
- б/ за операціями з цінними паперами;
- в/ за здійснення нотаріальних дій;
- г/ при підписанні угод між підприємствами.

25. Об'єктом плати за землю є:

- а/ сільськогосподарські угіддя;
- б/ землі для потреб промисловості;
- в/ заповідники;
- г/ земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

26. Пені, штрафи, неустойки стягуються:

- а/ при порушенні договірних зобов'язань;
- б/ при недотриманні економічно обґрунтованих пропорцій у розподілі чистого прибутку;
- в/ при несвоєчасному поверненні позичок;
- г/ при порушенні податкового законодавства;

д/ при порушенні принципу самофінансування.

27. Надходження коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

а/ дивідендів від довгострокових фінансових інвестицій;

б/ довгострокових фінансових вкладень;

в/ надходження від продажу й оплати векселів;

г/ короткострокових кредитів.

28. Відтік коштів від фінансової діяльності забезпечується за рахунок:

а/ погашення короткострокових кредитів;

б/ оплати векселів;

в/цільового фінансування;

г/довгострокових фінансових вкладень.

29. Відтік коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

а/ погашення довгострокових кредитів;

б/ капітальних вкладень на розвиток виробництва;

в/ погашення кредиторської заборгованості;

г/ довгострокових фінансових вкладень;

д/ продажу нематеріальних активів.

30. Приплив коштів за рахунок фінансової діяльності здійснюється за рахунок:

а/ виплати дивідендів;

б/ продажу основних засобів;

в/ надходжень від продажу й оплати векселів;

г/ цільового фінансування;

д/ довгострокових кредитів.

31. Напрямки діяльності, що визначають довгострокову і середньострокову

перспективу використання фінансів - це:

а/ тактика керування фінансами;

б/ організація фінансових відносин;

в/ стратегія керування фінансами;

г/ фінансові інструменти.

32. Невтручання держави в економіку - це основна риса певного типу фінансової

політики, а саме:

а/ класичного;

б/ регулюючого;

в/ планово-директивного.

33. Вибрати правильні висловлення:

а/ основою фінансової системи служать фінанси підприємств;

б/ фінансова система не має єдиного джерела ресурсів усіх ланок;

в/ фінанси суб'єктів, що хазяюють, включають фінансові ресурси державних і колективних суб'єктів;

г/ фінанси мають дві функції: розподільну і контрольну;

д/ фінансисти виділяють не одну концепцію відносно "роботи", що виконується фінансами.

34. Серед достоїнств класичного типу фінансової політики варто виділити:

а/ стимулювання державних витрат;

б/ ефективність податків з погляду механізму їхнього стягування;

в/ простоту системи керування фінансами;

г/ багатоцільове регулювання економіки з боку держави.

35. Серед особливостей фінансового механізму регулюючого типу фінансової політики виділяють:

а/ стимулювання державних витрат, за рахунок яких формується додатковий попит;

б/ законодавче закріплення прибуткового податку по прогресивних ставках з метою вилучення доходів, що використовуються у вигляді заощаджень;

в/ обмеження державних витрат;

г/ вилучення невикористаних відповідно до державного плану фінансових ресурсів підприємств.

36. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

а/ виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
б/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;

в/ сума скоригованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
г/ сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

37. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

а/ ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;
б/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;

в/ ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару;
г/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

38. Акцизним збором обкладаються:

а/ обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;

б/ митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;

в/ обороти від реалізації товарів на митній території України;

г/ обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

39. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

а/ за позовними заявами;

б/ за операціями з цінними паперами;

в/ за здійснення нотаріальних дій;

г/ при підписанні угод між підприємствами.

40. Об'єктом плати за землю є:

а/ сільськогосподарські угіддя;

б/ землі для потреб промисловості;

в/ заповідники;

г/ земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

41. Спочатку термін "finansia" означав:

а/ систему грошових відносин між державою і населенням;

б/ грошовий платіж;

в/ фонд коштів;

г/ податкові надходження в бюджет.

42. Посилення ролі фінансів у ринковій економіці виражається так:

а/ ускладнення взаємозв'язку між суб'єктами, що хазяюють;

б/ фінанси перестають бути самостійною сферою грошових відносин;

в/ гроші, виконуючи функцію обігу, стають капіталом;

г/ зниження ролі фінансів на мікрорівні і збільшення їхнього значення на макрорівні.

43. Виділити передумови виникнення фінансів:

а/ глава держави (монарх) став одноосібно розпоряджатися загальнодержавним фондом коштів;

б/ відторгнення монарха від керування скарбницею внаслідок революційних перетворень;

в/ виникли системи державних доходів і витрат;

г/ збори в бюджет здійснювалися у вигляді натуральних податей.

44. Системний характер формування і виконання бюджету означає:

а/ визначений склад і сума державних доходів і витрат;

б/ визначений склад і структура державних доходів і витрат, а також їхнє законодавче закріплення;
в/ законодавче закріплення порядку надходження податків у бюджет;
г/ основні групи видаткової частини бюджету практично не мінялися протягом тривалого часу.

45. Перший етап розвитку фінансів характеризується нерозвиненістю фінансів. Для нього властиві такі риси:

а/ основна маса коштів витрачалася на військові цілі;
б/ обмежена кількість фінансових відносин;
в/ високий ступінь впливу фінансів на економіку;
г/ вузькість фінансової системи;

46. Фінансовий контроль за діяльністю підприємств включає контроль з боку:

а/ держави;
б/ посередницьких фірм;
в/ трастових компаній;
г/ кредитних установ;
д/ акціонерів;
е/ економічних служб підприємства.

47. Органи виконавчої влади України, що здійснюють фінансовий контроль:

а/ Адміністрація Президента України;
б/ Кабінет Міністрів України;
в/ Національний Банк України;
г/ аудиторські фірми;
д/ Контрольно-ревізійне управління.

48. За формою проведення фінансовий контроль буває:

а/ обов'язковим;
б/ попереднім;
в/ ініціативним;
г/ оперативним; д/ бюджетним.

49. За методом проведення виділяють такі види контролю:

а/ аудиторський;
б/ кредитний;
в/ ревізія;
г/ нагляд;
д/ поточний;
е/ обстеження.

50. За сферою фінансової діяльності виділяють такі види контролю:

а/ оперативний;
б/ страховий;
в/ податковий;
г/ валютний;
д/ стратегічний;
е/ аудиторський.

Приклад екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС бакалавр напрям підготовки/ спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Кафедра Фінансів <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> 2020-2021 навч. Рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни ФІНАНСИ	Затверджую Зав. Кафедри <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> (підпис) Давиденко Н.М. (ПІБ) _____ 2020 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Сутність фінансів. Суб'єкти та об'єкти фінансових відносин.			
2. Бюджетна система та принципи її побудови.			
<i>Тестові завдання різних типів</i>			
1. Активне перестраховання передбачас: а) посилення активної діяльності пере страховиків на ринку перестраховання; б) посилення активної діяльності перестраховальників; в) передача ризиків вітчизняних страхових компаній іноземним перестраховикам; г) прийняття іноземних ризиків у перестраховання вітчизняними страховими компаніями.			
2. Державний бюджет стає дефіцитним, якщо: а) зростає зовнішній державний борг; б) спостерігається зменшення податкових надходжень та збільшення державних видатків; в) зростають видатки бюджету; г) видатки бюджету підлягають секвеструванню.			
3. Вставте визначення: Бюджетна система — _____			
4. У складі фінансової системи виділяють такі підсистеми: а) централізовані фінанси; б) державний бюджет; в) децентралізовані фінанси; г) фінанси населення; д) міжнародні фінанси.			
5. До кожного терміну підберіть визначення.			
	Термін		визначення
1	Первинний ринок цінних паперів	А	Похідні фінансові інструменти, вартість яких змінюється при зміні процентної ставки, валютного курсу або іншої базисної змінної.
2	Дериватив	Б	Ринок, де виконуються операції випуску в обіг цінних паперів
3	Портфель цінних паперів	В	Цінні папери, згруповані для обліку за їх типом і призначенням
4	Котирування	Г	Організаційна форма ринку на якому здійснюється торгівля цінними паперами.
5	Фондова біржа	Д	Визначення ринкового курсу цінного паперу
6. Податкові пільги – це: а) податкове вирахування (знижка), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору; б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; в) встановлення зниженої ставки податку та збору; г) звільнення від сплати податку та збору. Д) всі відповіді вірні.			
7. Вставте пропущений термін. ..... — вид допомоги у грошовій або натуральній формі, що надається із коштів Державного чи місцевого бюджету.			

8. Розрахунково-клірингові установи – це суб’єкти, які спеціалізуються на:

- а) зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- б) веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- в) здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі – продажу цінних паперів;
- г) наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової інформації про суб’єктів та інструменти фінансового ринку.

9. Розподільча функція фінансів здійснюється з:

- а) первинним розподілом ВВП та НД;
- б) вторинним розподілом (перерозподілом) ВВП та НД;
- в) розподілом та перерозподілом ВВП і НД через фінансову систему;
- г) контролем та перерозподілом ВВП і НД до відповідних фондів.

10. Теорія ефективного попиту ґрунтується на:

- 1) оптимальному портфелі інвестицій;
- 2) співвідношенні сукупного попиту та пропозиції;
- 3) рівновазі між споживанням і виробництвом.

Мрачковська Н.К. _____ (прізвище та ініціали НПП)
(підпис)

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а учні здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам’ятовування її;

— репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого учні здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

— проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, учні стежать за ходом творчого пошуку (учням подається своєрідний еталон творчого мислення);

— частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють учні під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності учнів);

— дослідницький: викладач ставить перед учнями проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

— інформаційно-повідомляючий метод викладання і виконавчий метод учіння. Передбачають викладання навчального матеріалу без докладного пояснення, узагальнення й систематизації, а учні — заучують його без достатнього аналізу та осмислення;

— пояснювальний метод викладання і репродуктивний метод учіння. Викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння учнями (учні засвоюють матеріал на рівні розуміння і запам’ятовування);

— інструктивно-практичний метод викладання і продуктивно-практичний метод учіння. Викладач інструктує учнів словесними, наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії; учні за допомогою вправ відшліфовують різні уміння і навички;

— пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння. Викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину — через проблемні завдання; учні засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу;

— спонукальний метод навчання і пошуковий метод учіння. Викладач ставить перед учнями проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність; учні самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватися шляхом усного та письмового опитування, підготовки доповідей, рефератів.

Проміжна атестація має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни (модуля) і проводиться у формі контрольних завдань, тестування або контрольного опитування.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню вивчення курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

1. Відповідно до Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення

певної дисципліни визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{Дис}},$$

де, $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100- бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{Дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n}$$

2. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1.

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90 - 100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{Дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{Дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Фінанси і кредит» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, біржова діяльність і торгівля».

12. Рекомендована література

Базова

1. Давиденко Н. М., Данилевська-Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компринт, 2014. 544с.
2. Фінанси: курс для фінансистів. Навч. посібник / за ред. В. І. Оспіщева, К.: Знання, 2008. 562 с.
3. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник / за ред. П. Ю. Буряка, О. Б. Жихор К.: Знання, 2016. 528 с.
4. Говорушко Т.А.Фінанси для фінансистів: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 612с.
5. Глущенко А. С. Фінанси: Навчальний посібник/ А. С.Глущенко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 190 с.
6. Фінанси. Підручник / за ред..С. І. Юрія і В. М. Федосова. 2008. 611 с.
7. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
8. Ярошевич Н.Б. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В.Ливдар- Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. -298с.
9. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.

Допоміжна література

10. Василик О.Д. Теорія фінансів.: К, 2010.
11. Редзюк Є. В. Порівняльна характеристика темпів економічного зростання та капіталізації фондових бірж світу й України [Текст]/ Є. В. Редзюк // Фінанси України. – 2013 - №7. – с.78-90.
12. Шаров О. М. Криза парадигми світової економічної системи (грошово-валютні аспекти) [Текст]/ О. М. Шаров // Економічний часопис ХХІ. – 2013. -, № 1-2. - с. 49-52.
13. Фінанси сільськогосподарських підприємств (посібник з питань фінансових відносин у ринкових умовах) / за ред. М. Я. Дем'яненка. К.: ІАЕ, 2001. 604 с.
14. Данілов О.Д., Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях, К.: 2016. 528с.
15. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.
16. Кравчук Н.Я., Пруський О.С., Колісник О.Я. Міжнародні фінанси : Навчально-методичний посібник. У 2-х частинах. Частина 1. – Тернопіль : Vector, 2011. – 320 с.
17. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страхування. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232 с.
18. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лабезник Л. Л. Теорія фінансів: Підручник/За ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
19. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996. №18 зі змінами і доповненнями.
20. Закон України “Банки і банківську діяльність” від 20.03.2001 зі змінами і доповненнями// Закони України .К: 1996. Т. 1.
21. Закон України ”Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.91 №1201-ХІІ/Відомості Верховної Ради України. 1998 № 16.
22. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. К.:” Юридичний світ“ 2011.- 576с.

23. Бюджетний Кодекс України
24. Залетов О.М. Убезпечення життя: Монографія. К.: Міжнар. агенція"Бізон", 2006. 688 с.
25. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
26. Страховий ринок: сучасні виклики в умовах глобалізації : V Міжнар.науковопрактичн. семінар, 1819 травня 2017 р. м. Львів [матеріали] /; За ред. Сич О.А.: – Львів: ЛНУ, 2017. –194с.
27. Ротова Т. А., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. К.: КДТЕУ, 2002. 400 с.
28. Шумелда Я. Страхування: Навч. посіб. для студ. екон. спец. Т.: Джура, 2014. 280 с.
29. Господарський кодекс України. К.: Київ, правда, 2010. 194 с.
30. Закон України "Про об'єднання громадян" Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34.
31. Закон України "Про страхування" Відомості Верховної Ради України, 2002. №7.
32. Зятковський І.В. Фінанси суб'єктів господарювання в умовах інституціональних перетворень: Монографія. Т.: Екон. думка, 2006. 388 с.
33. Зятковський І.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч, посіб. Т.: Екон. думка, 2003. 356 с.
34. Зятковський І.В. Фінансове оздоровлення підприємств: теорія і практика: Монографія. Т.: Екон. думка, 2003. 344 с.
35. Фінанси підприємств: Навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 460с.

13. Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

Верховна Рада України **URL: <http://www.rada.gov.ua.ru>;**
 Міністерство фінансів України **URL: <http://www.minfin.com.ua>;**
 Кабінет Міністрів України **URL: <http://www.kmu.gov.ua>;**
 НБУ **URL: <http://www.bank.gov.ua/>;**
 Ліга страховиків України **URL: <http://www.uainsur.com/>;**
 Пенсійний фонд України **URL: <http://www.pfu.gov.ua/>;**
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1896>